

בני דרור - מושב שיתופי להתיישבות בע"מ

נגד

אורדן מחשבים ומערכות מידע (1991) בע"מ

בבית המשפט המחויז בתל-אביב-יפו

[8.11.98]

לפני השופטים ד' ברלינר - אב"ד, א' ביזר, ז' המר

עו"ד י' סגל - בשם המערער
עו"ד י' יוסיוף - בשם המשיבה

ג א ק - ד י

השופט צאב המר

1. לפנינו ערעור על פסק-דין של בית-משפט-השלום בתל-אביב-יפו (כב' הש' ח' כוח), בתיק [ת"פ 94/94, 2010](#) בו הרשע את המערער, בעבירה של סעיף 3(1)(ג) ו-(ו) סיפה [לפקודת זכות יוצרים](#), גזר עליי קנו בסך 2,000 ש"ח ופייצויים לטובות המשיבה בסך 20,000 ש"ח; והכל בקבלה פלילית שהגישה המשיבה נגד המערער.

2. המערער הוא מושב, המאגד אגודה שיתופית. המשיבה הינה חברה פרטית העוסקת בפיתוח, שיווק ואחזקת מוצר תוכנה.

המעערר היה קשור עם חברה בשם "אשרץ", למיוחס מערכת החשבונות שלו. בשלב מסוים, התקשר המערער עם המשיבה, ב"הסכם הרשות שימוש בתוכנה", שנחתם בתאריך 9.5.91 (להלן: הסכם הרשותה, מוצג [ת/1 בבימ"ש](#) קמא). יצוין שמנהלה של המשיבה, מר כשי יעקב (עת/1) עבד עם המערער גם לפני החתימה על [ת/1](#), "במסגרת אשרץ".

על"י הסכם הרשותה, התקינה המשיבה במחשב של המערער, תוכנה הכללת מערכות הנהלת ספרים בסיסית, קופה, ספקים, ניכויים במקור,Ribit, התאמת בנקים, תזרים מזומנים ותשלומים.

3. בחודש ספטמבר 92', התרעה המשיבה בכתב, בפני שתי חברות של המערער, לפלסטיק ולרהייטים, על שהן משתמשות במערכות התוכנה של המשיבה, תוך הפרת זכות היוצרים שלה (ראה המכתבים בת/5). ב يول' 93' התרתה המשיבה גם במעט, על שהוא מסוגל שימוש ללא תשלום בחברות ובגופים הנשלטים על ידו (ראה שם).

בין לבן, בתאריך 31.12.92 נחתם בין הצדדים "הסכם שירות ואחזקת מערכת תוכנה" (להלן: הסכם השירות, מוצג ת/6). תמורה השירותים המפורטים בהסכם השירות התחייב המערכת בתשלום חדש.

4. בתאריך 14.3.94 הגישה המשיבה נגד המערכת, קובלנה פלילת והאשימה אותו בעבירות על סעיף 3(1) לקודת זכות יוצרים, 1924.

המשיבה טענה בקובלנה, כי היא בעל זכויות היוצרים במערכות התוכנה שהתקינה אצל המערכת, הן עפ"י הסכם הרשאה וכן לאחר מכן; כי המערכת העביר שלא כדין את רשות השימוש בתוכנות "למספר רב של תאגידיים... המדובר בגופים כלכליים שונים שהוקמו ע"י הנאים... או הקשורים לנאים..."; וכי בחודש פברואר 94', הגידיל המערכת לעשות, בכך ש"הוציא את המחשב מרשותו ומסר אותו למשר מספר ימים לצד שלישי אלמוני, וזאת כאשר התוכנות של אורdon... מצויות על גבי המחשב".

במקביל הגישה המשיבה נגד המערכת, גם תובענה אזרחות כספית לביהם"ש המוחז.

5. בין היתר, התגונן המערכת, בהסתמך על סעיף 19 להסכם השירות, שהיווה, לדברי בימ"ש קמא, את סלע המחלוקת בין הצדדים. סעיף זה, קובלן דלקמן:

"להלן לעניין הסכם זה, לרבות כל הגופים הנמצאים בבעלותו, כגון חברות, ענפים משקיים ומפעלים, אשר בגין השירותים עוברים כמפורט בסעיף 6 לעיל, לא יגבה על תשלום נוסף".

המערער גרט, כי לא הייתה "כל מניעה להעיבר את השימוש בתוכנה לחברות וענפים שבבעלות המושב, הגם שהופרטו, כי המה חד המ" (סעיף 7ג(2) להכרעת-הדין). בין היתר, בהסתמך על סעיף 11 להסכם השימוש המצווט לעיל.

המשיבה טענה, שבמקביל לחתימה על הסכם השירות, אמרות היו שתי החברות של המערכת, לחתום על כתבי הרשאה (ת/7) שצופו להסכם - וכל עוד לא נחתמו ולא שולמו דמי הרשאה, "הענפים שהופרטו אינם רשאים להשתמש בתוכנה" (שם).

ביהם"ש קיבל בעניין זה את גירסתה של המשיבה.

6. בימ"ש קמא קבע, ש"לא יכול להיות ספק שלקובלת זכויות יוצרים בתוכנה"; בין מכוח האמור בהסכם הרשאה (ת/1) בין "מכוח העבודה שהיא יקרה באופן עצמאי את התוכנה או ביצעה בה שימושים" ובין מכוח הסכם פשרה בין המשיבה לבין "אשר" על פי הועבר הזכויות בתוכנה למשיבה.

בימ"ש קמא קבע עוד, כי המערכת הפר את זכויות היוצרים של המשיבה, הן "בהעברת התוכנה לשימוש ענפים שונים במושב שהופרטו" והן "בהעברת המחשב עם תוכנות המקור לחברת לינטק".

7. ביהם"ש הטיל על המערכת קנס בסך 2,000 ש"ח וכן חיב אותו לפצות את המשיבה בסך 20,000 ש"ח.

ברישא של הودעת הערעור נאמר, כי הערעור מוגש על הכרעת-הדין ועל גזר-הדין - אך הן בנימוק הערעור גופו, הן בעיקר הטיעון והן בטיעונים בע"פ, אין כל התייחסות לгазר-הדין - אלא להכרעת-הדין בלבד.

8. בין היתר טוען המערכת, כי "המשיבה לא הצליחה כלל להבהיר מה הן התוכנות נשוא הקובלנה".

מערכות התוכנה שהותקנה אצל המערכת ע"י המשיבה הוגדרה ותוארה בהסכם הרשאה ת/1. מערכות התוכנה הנוספות שנמסרו לה, צוינו בהסכם השירותים ת/6, שבו הוסכם "כי כל הగבלות והתנאים המפורטים בהסכם הרשאה יחולו גם על התוכנות החדשות".

למרות כפירה כללית, לא הייתה מחלוקת בבי"ש קמא, כי המערכת הרשה את השימוש לענפי המשק שפורטו, בתוכנות של המשיבה. במהלך התשובה לאישום, אף הודה המערכת, כי "המושב נתן לשימוש את התוכנה לאוותם גופים הנמצאים בבעלותו וזה תואם את ההסכם". המחלוקת הייתה, למעשה, אם יש בכך הפרת זכויות יוצרים - אם לאו. כן ברור מעד הגנה, כי המחשב שנמסר לחברת "לינטק" כלל בתוכו את התוכנה של המשיבה.

על כן, אין חשיבות איזו מערכת תוכנה בדיקת הועברה.

9. עוד טוען המערער, כי למשיבה אין, או לא הוכח שיש, זכויות יוצרים בתוכנה.

הטענה, כי המשיבה לא הוכיחה את המקוריות או את "הערך המוסף" של התוכנה, לא נטענה, כczatz, בסיכומיו של המערער בביבמ"ש קמא, שם הועלתה רק כפירה בבעלויות של המשיבה בתוכנה.

לענין הבעלויות זכויות היוצרים - מקובלות עלי מסקנותו של בימ"ש קמא, כפי שפורטה לעיל. המערער הסכים, הצהיר והתחייב בהסכם ההרשה ובהסכם השירות, כי מערוכות התוכנה שהיא מקבלת מעת המשיבה, הן בבעלותה של המשיבה ולמשיבה יש בהן זכויות יוצרים. המערער לא טען בשום שלב, כי הסכמויות בהסכם הילו, נגועים בפגיעה על פי דיני החזדים וניתנו עקב הטעיה, טעות, אילוץ וכד'.

הטענה, כי המשיבה "NALACHA לשלם לאשרז" \$50,000 בגין שימוש שלא כדין בתוכנה - אינה מדוייקת.

יתכן של "ашרז" אכן היו טענות נגדי המשיבה, אך בסיכומו של דבר, כפי שਮעידים הסדר הפשרה בביבמ"ש (ת/3) וההסכם בין המשיבה לבין "ашרז" (ת/2) - המשיבה רכשה מאות "ашרז", תמורה הסכם האמור, בעלות (משותפת) זכויות בתוכנה.

10. הקביעות העובdotיות של בימ"ש קמא בענין הפרת זכויות היוצרים מבוססות בעיקרו של דבר על עדותו של עד ההגנה, נציג המערערת (ספק עניין אם ראיות התביעה לבדן, היו מספיקות להרשה).

המסקנות הרלוונטיות בכל הנוגע להעברת מערוכות התוכנה לענפים שהופרטו והפכו לאיישיות משפטיות נפרדות, אף הן מקובלות עלי ואני מוצא לנכון להרחב מעבר לכך.

לא כן, לגבי העברת התוכנה שהיתה מותקנת במחשב שנמסר לחברת "ליינטק".

11. לענין זה נאמר בקובלנה, כי "ב-3 בפברואר 1994 הגדל הנאשם לעשות בכר שהוציא את מחשבו מדגם AS/400 IBM מרשותו ומסרו למשר מספר ימים לצד שלישי אלמוני, וזאת כאשר התוכנות של אורדן, לרבות בගירסתן תוכנות מקור, מצויות על גבי המחשב". ראיות המשיבה בענין זה, הסתמכו בדברים כלליים של הנהלה, על מה ש"נדע" לו. רק חקירות הנגדית של עד ההגנה, נציג המערער, אישרה את העובדה, כי המערער אכן העביר לחברת "ליינטק" את המחשב שלו, לטעתה העד בשלב שהמערער לא עבד אותו, למשר מספר ימים, ו"השתדלנו למכור אותו" (עמ' 28).

עד ההגנה טען אומנם, כי לא ידע שתוכנת המקור של המשיבה מותקנת במחשב שהועבר כאמור, אך בימ"ש קמא, רשיי היה להגיע למסקנה אליה הגיע, בדחוותו טענה זו.

12. בימ"ש קמא הוסיף וקבע, כי "על פי עדותו של מר כשי (מנהל המשיבה - ז' ה') קיימת תחרות בין חב' ליינטק לבין המשיבה". בכר טעה בימ"ש קמא. בעדותו של העד המזכיר, שהיא העד היחיד מטעם המשיבה, אין מילה וחצי מילה, על מהותה של חב' ליינטק, עיסוקיה או היותה חברת מתחרה למשיבה.

הפעם היחידה שענין תחרות צדו, הוזכר בביבמ"ש קמא, היתה בשאלת שהופונתה לעד ההגנה, עליה השיב: "לא ידעת ואני לא יודע עד לרגע זה של ליינטק ואורדן חברות מתחרות". בודאי שאין בכר ראייה.

הפרת זכויות יוצרים, איננה מותנית אומנם, בהיותו של מי שמקבל שלא כדין את היצירה - מתחרה של בעל זכויות היוצרים, אך סבורני שהטעות הזו של בימ"ש קמא, השפיעה על הפרשנות שנתן לענין זה, לסעיף 3(1)(ו) לפקודת זכויות יוצרים, 1924.

13. הסעיף האמור, בחלוקת הרלוונטי, דיןumi ש"גורם לשם תועלתו הפרטית להציג ברבים של יצירה שיש בה זכויות יוצרים שלא בהסכםו של בעל זכויות היוצרים".

בימ"ש קמא שאל עצמו, אם העברת התוכנה לחב' ליינטק יש בה "הציג לרבים", והשיב בחובב. לדעתו, יש ליתן לסעיף פירוש מרחב עפ"י תכלית החוק, ואין חשיבות לכמויות האנשים בפניהם מוצגת היצירה, אלא לעובדה שהיצירה מוצגת בפני אחר, ללא הסכמת בעל זכויות היוצרים.

אלא שעל פי הראיות שהיו בפני בימ"ש קמא, המחשב הועבר לחב' ליינטק, לשם מכירתו של המחשב, ולא לשם הצגת התוכנה בפני מאן דהוא. אין כל ראייה שמשהו, אפילו מי מאנשי חב' ליינטק, ראה את התוכנה או שהכוונה הייתה להציג את התוכנה שם. אין כל ראייה שהיתה למערער, "תועלת פרטית" בהעברת

התוכנה לליינטק, כאשר עפ"י העדות שלא נסתירה, התוכנה פשוט נשארה במחשב שהועבר למספר ימים, לצורך מכירתו.

על כן, סבורי שדין הערעור להתקבל בעניין זה.

14. ביתר טיעוני המערער לא מצאתי ממש.

מסקנתי היא, איפוא, שיש לקבל את הערעור באופן חלק, לעניין הרשותו של המערער על פ"י סעיף 3(1)(ו) לפקודת זכות יצרים, 1924, בשל העברת התוכנה לחבר' ליינטק; ולדוחות את הערעור על הרשותו בסעיף 3(1)(ג), בשל מatan אפשרות שימוש במערכות התוכנה לענפי המושב שהופרטו.

בשל כך הייתי מציע להפחית את סכום הפיצוי לסר 15,000 ש"ח.

15. בשולי פסק-הדין, ברצוני להעיר מספר העורות:

א. ביהם"ש לא דין אחר סיום פרשת התביעה, בשאלת אם יש מקום להשיב על ההאשמה. לפי סעיף 158 לחוק סדר הדין הפלילי, [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, רשיי ביהם"ש לעורר שאלת זו גם מיזמתו. ספק אם עדותו של מנהל הקובלט, "נדע לי" ו"למייטב ידיעתי" הינה מספיקה להרשותה.

ב. אין להסתפק בכפירה כללית לעובדות כתוב האישום. תשובתו של הנאשם צריכה להתייחס לכל העבודות הנטענות בכתב האישום, עובדה עובדה (לרובות לשאלות הבירה של ביהם"ש), כפוף לחוכתו להימנע מכך, לאחר שביהם"ש יסביר לו את תוכאות המנעוטו זו (סעיף 152 לחוק הנזכר). "הפסדו" של הזמן המוקדש לכך, יצא בשכרו של החיסכון בראשות (שכן התביעה יכולה להימנע מהבאת ראיות להוכחת העבודות שהנאים מודה בהן) ובהברת השאלות העבודות האמיתיות השניות במחלוקת.

ג. לפי סעיף 71 לחוק הנזכר, "הוגשה קובלנה עבריר בית המשפט העתק ממנו לפרק ליט המוחז". הוראה זו מופנית כלפי בית המשפט - והוא זה החיב למלא אחריה.

מעיון בתיק בים"ש קמא נראה שביהם"ש לא עשה כן.

השופטת ד. ברלינר - אב"ד

אני מסכימה.

השופט א. ביזר

אני מסכימים.

אשר על כן התקבל הערעור באופן חלק, לעניין הרשותו של המערער עפ"י סעיף 3(1)(ו) לפקודת זכות יצרים, 1924, בשל העברת התוכנה לחברת ליינטק.

לענין הרשותו של המערער בסעיף 3(1)(ג) באשר למtan האפשרות לשימוש במערכות התוכנה לענפי המושב שהופרטו, נדחה הערעור ופסק-דיןו של בים"ש קמא נשאר בעניין.

סכום הפיצוי יועמד על סר 15,000 ש"ח.

ניתן והודע היום 8.11.98 במעמד הצדדים.